

Pokud porovnáme nezávislost ECB a ČNB, nenalezneme mnoho rozdílů, a pokud ano, pak nejsou významné.

V první řadě je však třeba uvést, že nezávislost je abstraktní společenskovední pojem, a proto je obtížně měřitelná a tedy i porovnatelná.

Druhý významný prvek tohoto porovnání spočívá v povinnosti souladu mezi právní úpravou ECB a ČNB. Podle čl. 109 Smlouvy a čl. 14 odst. 1 Statutu zajistí každý členský stát, aby jeho vnitrostátní právní předpisy byly slučitelné se Smlouvou a Statutem. A tak zákon o národní centrální bance musí být slučitelný se Statutem a nemůže se od něj odchylovat v těch částech, které se týkají úkolů svěřených ESCB. ESCB musí, zejm. při zajišťování svého hlavního cíle - udržování cenové stability - působit jako jednotný tým a žádný z hráčů nemůže vnášet do týmu disharmonii s odvoláním na národní právní úpravu, která by mu příkazy či zákazy ztěžovala či znemožňovala podílet se na plnění úkolů ESCB.

Nezávislost je klíčovým předpokladem pro naplnění hlavního cíle ESCB. Mezi nezávislostí ECB a ČNB nejsou zásadní rozdíly, obě instituce požívají stejné míry nezávislosti na institucích, které je obklopují, tzn., že ECB je ve stejné míře nezávislá na institucích Společenství jako ČNB na českých národních institucích, a samozřejmě je ČNB nezávislá i na evropských institucích a ECB na národních.

Největší rozdíl lze nalézt ve finanční nezávislosti. ECB má přesně definovaný kapitál a proces stanovení podílů

svých „akcionářů“, resp. podílníků. ČNB takto zákonem vymezený kapitál nemá, pouze jej uvádí ve svém účetnictví jako jednu z bilančních položek, přičemž výši této položky si určila sama. Velikost majetku ČNB je tak odvozena od nástupnictví po Státní bance československé, jejíž majetek podle zákona o dělení majetku federace⁸⁷ na ČNB přešel. Jelikož ČNB nemá žádné akcionáře ani podílníky, nemůže tedy ani žádný zákon stanovit, jak se dělí zisk vůči těmto společníkům. Zákon by však mohl stanovit určité procento ze zisku, které si ponechá ČNB a které odvede do státního rozpočtu. ZČNB to řeší ustanovením o odvodu nerozděleného zisku do státního rozpočtu.

V legislativní nezávislosti nemá ČNB tak silné oprávnění jako ECB, t.j. oprávnění vydávat právní předpisy odpovídající nařízením ECB, které mají sílu zákona. Nejsilnějším právním nástrojem ČNB je vyhláška, k jejímuž vydání musí být zákonem výslovně zmocněna. Taktéž k vydání opatření je nezbytné výslovné zákonné zmocnění.

Do oblasti funkční nezávislosti spadá právo člena vlády zúčastnit se s hlasem poradním jednání bankovní rady. Tento člen vlády ale nemůže, narozdíl od obdobné situace v případě ECB, předkládat materiály k projednání.

Závěrem lze shrnout, že obě instituce požívají stejné míry nezávislosti, zjištěné rozdíly nejsou podstatné a že ČNB je z hlediska definování své nezávislosti připravena být po přijetí eura plnoprávným a způsobilým členem Eurosystemu.